

Sygn. akt *I ACa 912/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia: Ryszard Marchwicki

Sędziowie: Mariola Głowacka (spr.)

Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2020 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. B. (1) i M. P.**

przeciwko **Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w N.**

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli i zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku częściowego Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 5 lipca 2019 r. sygn. akt I C 1659/14

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Mariola Głowacka Ryszard Marchwicki Małgorzata Mazurkiewicz – Talaga

Sygn. akt I ACa 912/19

UZASADNIENIE

Powódki M. B. (2) i M. P. po ostatecznym sprecyzowaniu roszczeń, co nastąpiło w piśmie procesowym z dnia 12 czerwca 2014rr. domagały się:

1) nakazania pozwanej Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w N. złożenia oświadczeń woli, których treścią jest przeniesienie

- na rzecz powódki M. B. (1) udziału w wysokości 1/4 w prawie własności nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 12,8860 ha z obrębu B., zapisaną w księdze wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w P. za jednoczesnym oświadczeniem woli powódki, iż udział w prawie własności tej nieruchomości przyjmuje;

- na rzecz powódki M. P. udziału w wysokości 1/4 w prawie własności nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) o powierzchni 12,8860 ha z obrębu B., zapisaną w księdze wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w P. za jednoczesnym oświadczeniem woli powódki, iż udział w prawie własności tej nieruchomości przyjmuje;

2) zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki M. B. (2) kwoty 20.147,04 zł tytułem odszkodowania za szkodę powstałą wskutek nie wydania powódce udziału w nieruchomości zamiennej równoważnej odpowiadającej należącemu do powódki wkładowi gruntowemu za okres od 24 maja 2011r. do 23 maja 2014r. wraz z odsetkami ustawowymi od dnia następującego po wniesieniu powództwa do dnia zapłaty.

3) zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki M. P. kwoty 20.147,04 zł tytułem odszkodowania za szkodę powstałą wskutek nie wydania powódce udziału w nieruchomości zamiennej równoważnej odpowiadającej należącemu do powódki wkładowi gruntowemu za okres od 24 maja 2011r. do 23 maja 2014r. wraz z odsetkami ustawowymi od dnia następującego po wniesieniu powództwa do dnia zapłaty,

4) zasądzenia od pozwanej solidarnie na rzecz powódek kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna (...) w N. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódek na rzecz pozwanej kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem częściowym z dnia 5 lipca 2019r. w przedmiocie roszczenia o zapłatę zasądził od pozwanej na rzecz każdej z powódek po 17.459 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28 listopada 2014r. do dnia 31 grudnia 2015r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że dokumentem nadania ziemi numer (...) O. (...) z dnia 28 grudnia 1971r. Prezydium Powiatowej (...)w O. stwierdziło, że w wykonaniu dekretu PKWN z 6 września 1944r. o przeprowadzeniu reformy rolnej, na podstawie orzeczenia Powiatowej Komisji Ziemskiej w O. z 16 sierpnia 1947r. W. Z. otrzymała na własność nadział ziemi o obszarze 12 ha ze stanowiącej własność Skarbu Państwa nieruchomości ziemskiej położonej w S.. Na podstawie w/w orzeczenia z KW (...) (własność Skarbu Państwa) po przeniesieniu do Sądu Rejonowego w Poznaniu - KW (...) obecnie (...) do KW (...) (własność W. Z.) po przeniesieniu do Sądu Rejonowego w Poznaniu - KW (...), obecnie (...) zostały odpisane działki położone w S., oznaczone numerami(...) J. Z. - mąż W. Z. wniósł działki nr (...) jako wkład gruntowy do (...)Spółdzielni (...) w S., natomiast działka nr (...) stanowiła działkę przyzagrodową J. Z.. Następnie pod koniec lat 60-ch (...) Spółdzielnia w S. została przejęta przez (...) Spółdzielnię w Ł., a w 1973r. nieruchomość rolna o większej powierzchni 79,02 ha położona w S. wraz z zabudowaniami i przynależnościami, w skład której wchodziły m.in. działki nr (...) została przejęta przez pozwaną tj. (...) Spółdzielnię (...) w N.. W grudniu 1973r. Zarząd (...) Spółdzielni (...) w N. przekazał w/w nieruchomość położoną we wsi S. o powierzchni 79.02 ha (...) Gospodarstwu Rolnemu w W. w użytkowanie. Dotyczyło to wymienionych wyżej działek w zamian za tę samą ilość hektarów z(...)Gospodarstwa Rolnego w W. (wymiana gruntów).

Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją Urzędu Wojewódzkiego w P. numer (...) O.(...) z dnia 31 stycznia 1980r. został zatwierdzony projekt wymiany gruntów w wyniku którego (...) W. (obecnie Skarb Państwa - (...)) otrzymało działki położone w S. oznaczone numerami (...) Działki oznaczone numerami (...) zostały ujawnione pod poz. (...) w księdze papierowej (...) na podstawie wyciągu z wykazu zmian gruntowych z 1992r. w którym znajduje się uwaga m.in. o wymianie gruntów zatwierdzonej decyzją Urzędu Wojewódzkiego w P. nr (...) O.(...)z 31 stycznia 1980r. Działki oznaczone numerami (...) zostały odłączone z KW (...). Następnie w KW (...) na podstawie kolejnych wyciągów z wykazów zmian gruntowych ujawniono działki oznaczone numerami (...), a później je z przedmiotowej księgi odłączono. Działka oznaczona numerem (...) została odłączona do KW (...) (obecnie (...)). Działka (...) o powierzchni 45.4700 ha nie została odłączona z KW (...).

Sąd pierwszej instancji ustalił, że przed wymianą w 1980r. w skład działki oznaczonej numerem (...) wchodziła m.in. działka oznaczona numerem (...). Obecnie działkom oznaczonym uprzednio numerami (...) odpowiadają działki oznaczone odpowiednio numerami (...). W dniu 1 sierpnia 1984r. Walne zgromadzenie członków pozwanej Spółdzielni podjęło uchwałę o przyjęciu wkładu gruntowego o powierzchni 12 ha - działki nr (...) według aktu notarialnego Rep. (...) z dnia 23 lipca 1984r. KW (...) spisanego przez Państwowe Biuro Notarialne w O. od E. Z., który otrzymał powyższe działki w formie darowizny. Pozwana Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna (...) w N. w dniu 30 lipca 1987r. nabyła od Skarbu Państwa w drodze umowy sprzedaży prawo własności działek nr (...) o powierzchni 70,62 ha.

Sąd Okręgowy w Poznaniu ustalił, że E. Z. zmarł w dniu 14 stycznia 1994r. Spadek po E. Z. na podstawie ustawy nabyli żona B. Z., córka H. K., córka M. B. (3) i syn G. Z. w % części każdy, przy czym udział we wkładzie gruntowym w pozwanej Spółdzielni odziedziczyła w całości żona B. Z.. W dniu 15 października 2004r. B. Z. darowała powódkom - po połowie - nieruchomości położoną w S., powiat O. stanowiącą działki nr (...) o powierzchni 12 ha. Na podstawie tej umowy darowizny powódki zostały wpisane do księgi wieczystej (...) jako właścicielki nieruchomości obejmującej działki nr (...) położone w miejscowości S. gmina O..

Sąd pierwszej instancji ustalił, że (...) Ośrodek (...) w P. w piśmie z dnia 11 lipca 2005r. poinformował powódkę M. B. (1), że zapisane w księdze wieczystej działki nr (...) stanowią obecnie część działki ewidencyjnej nr (...), a wymieniona w księdze działka nr (...) to część obecnej działki ewidencyjnej (...). Powódki pismem z dnia 10 czerwca 2008r. poinformowały pozwaną, że na mocy umowy darowizny z dnia 15 października 2004r. zostały współwłaścicielkami gruntu stanowiącego wkład gruntowy B. i E. Z. wniesiony do spółdzielni. W związku z tym powódki zwróciły się do pozwanej z wnioskiem o naliczenie czynszu dzierżawnego w wysokości 8 q żyta za 1 ha. Pozwana pismem z dnia 30 czerwca 2009r. poinformowała powódki, że nie może dokonać żądanego rozliczenia i wydania gruntów ze względu na to, iż powódki do dnia dzisiejszego nie dostarczyły pozwanej wypisu i wyrysu z ewidencji gruntów, a w dostarczonym piśmie z (...) Ośrodka (...) w P. stwierdzono, że sporządzenie wypisu i wyrysu z rejestru gruntów dla działek, które aktualnie nie figurują w ewidencji gruntów, nie jest możliwe. Powódki pismem z dnia 7 listopada 2008r. zwróciły się do pozwanej z wnioskiem o rozliczenie ich za użytkowanie gruntu wkładowego za 2008r. zgodnie z zaświadczeniem nr (...) z dnia 7 października 2004r. wydanym przez Spółdzielnię. Jednocześnie powódki oświadczyły, że z dniem 1 lipca 2009r. wypowiadają użytkowanie przez Spółdzielnię wkładów gruntowych i wnoszą o ich wydzielenie.

Sąd Okręgowy ustalił, że zgodnie z § 26 statutu pozwanej Spółdzielni użytkowanie przez Spółdzielnię wkładów gruntowych jest odpłatne. Odpłatność za użytkowanie wkładów gruntowych za jeden hektar fizyczny została ustalona jako równowartość 1,0 q żyta dla członków wkładowych pracujących i niepracujących. Cena żyta miała być ustalana na podstawie obwieszczenia Prezesa (...) w sprawie średniej ceny skupu żyta w IV kwartale ustalonej w celu obliczenia podatku rolnego. Stosownie do § 27 statutu Spółdzielni członek mógł wycofać swój wkład gruntowy dopiero po ustaniu członkostwa, a członek wycofujący swój wkład gruntowy otrzymuje ten sam grunt, który wniósł, jeżeli potrzeby gospodarki zespołowej nie stoją temu na przeszkodzie, w przeciwnym wypadku otrzymuje grunt równoważny z uwzględnieniem interesów obu stron. Jeżeli występuje różnica w obszarze lub wartości użytkowej zwracanych gruntów, następuje między stronami rozliczenie według cen rynkowych z dnia ustalenia rozliczenia. Powódki pismem z dnia 28 września 2010r. wezwały pozwaną do wydania gruntów wkładowych będących ich własnością w terminie 1 miesiąca od dnia odebrania pisma. Pozwana nie zwróciła powódkom wkładu gruntowego, ani wkładu równoważnego zamiennego wkładowi gruntowemu. Wysokość czynszu dzierżawnego, jaki powódki mogłyby uzyskać w okresie od 24 maja 2011r. do dnia 23 maja 2014r. wynosi 34.918 zł, przy przyjęciu, że wartość gruntu równoważnego jaki nie został powódkom wydany, stanowić będzie wartość gruntu wkładowego jako pochodna jego cech.

Sąd pierwszej instancji w tak ustalonym stanie faktycznym uznał, że żądanie powódek zasądzenia odszkodowania w przeważającym zakresie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy wskazał, że w niniejszej sprawie poza sporem jest, że powódki są następcami prawnymi członka, który wniósł działki oznaczone nr (...) jako wkład gruntowy do Spółdzielni oraz, iż pismem z dnia 7 listopada 2008r. powódki dokonały wypowiedzenia wkładu z dniem 1 lipca 2009r. wnosząc o jego rozliczenie. Sporne było i to podnosiła jedynie pozwana, że wskazywane przez powódki działki jako wkład gruntowy nie zostały wniesione przez

poprzednika prawnego powódek do pozwanej tylko do (...) Spółdzielni (...) w S.. Zresztą w tej właśnie wsi te działki są położone, które były użytkowane początkowo przez (...) Spółdzielnię (...) w S., a następnie przez (...) Spółdzielnię w Ł.. Mimo, że decyzja Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w O. z dnia 12 września 1973r. i protokół zdawczo - odbiorczy z dnia 29 września 1973r. wskazują, iż grunty te miały zostać przekazane w użytkowanie (...) Spółdzielni (...) w N. faktycznie jednak, jak zarzuciła to pozwana, nigdy z tych gruntów nie korzystała i grunty te bez podstawy prawnej przejęło Państwowe Gospodarstwo (...) w W.. Pełnomocnik pozwanej stanowczo zaprzeczył, aby doszło do wymiany gruntów między (...) Spółdzielnią (...) w N. a (...) Gospodarstwem Rolnym w W., bowiem decyzja Wojewody (...) z dnia 31 stycznia 1980r. stanowiła jedynie projekt wymiany gruntów, który w rzeczywistości nigdy nie został zrealizowany. Wobec powyższego - w ocenie pozwanej - roszczenia kierowane do pozwanej z tytułu w/w wkładów gruntowych, które nie znajdowały się nigdy i nadal się nie znajdują w zasobach pozwanej tj. roszczenie o zobowiązanie do przeniesienia własności gruntów równoważnych gruntom wkładowym oraz roszczenia o zapłatę - odszkodowanie z tytułu niemożności korzystania z gruntów wkładowych po dokonaniu wypowiedzenia ich użytkowania, są całkowicie chybione. Pozwana zarzuciła, że nie może być, z uwagi na przytoczone wyżej okoliczności, uznana za podmiot biernie legitymowany w niniejszym procesie.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że niniejszy wyrok jest wyrokiem częściowym. Zgodnie bowiem z art. 317 § 1 k.p.c. Sąd może wydać wyrok częściowy jeżeli nadaje się do rozstrzygnięcia tylko część żądania lub niektóre z żądań pozwu, to samo dotyczy powództwa wzajemnego. Zdaniem Sądu materiał dowodowy dał podstawę do rozstrzygnięcia w zakresie roszczenia odszkodowawczego, natomiast roszczenie o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli wymaga kontynuowania postępowania dowodowego.

Sąd Okręgowy wskazał, że powódki żądając zapłaty podały, iż na skutek bezprawnych działań pozwanej powódki ponoszą cały czas szkodę w postaci utraconych korzyści tj. korzyści, jakie mogłyby uzyskać z tytułu dzierżawienia gruntów równoważnych gruntom wkładowym, których to gruntów wkładowych pozwana nie może wydać mimo wypowiedzenia użytkowania wkładu, bowiem fizycznie na skutek wymiany gruntów wkładowych w innych gruntami z (...) W. fizycznie nimi nie włada. Sąd podkreślił, że art. 151 ustawy z dnia 16 września 1982r. Prawo spółdzielcze stanowi, że następcy prawni członka, jak również nie będący członkami właściciele gruntów wniesionych za ich zgodą do spółdzielni, mogą wycofać wkład gruntowy według zasad odnoszących się do członka, który wypowiedział członkostwo. Zgodnie z art. 148 § 1 Prawa spółdzielczego jeżeli statut przewiduje wniesienia wkładu gruntowego, powinien określać zasady i termin jego wycofania w sytuacji ustania członkostwa w spółdzielni oraz określać zasady częściowego wycofania wkładu gruntowego w czasie trwania członkostwa. Statut powinien określać zasady i termin ostatecznych rozliczeń między członkiem wycofującym wkład gruntowy a spółdzielnią. Zasadą jest, że członek wycofujący wkład otrzymuje ten sam grunt (grunt wkładowy), który wniósł, jeżeli potrzeby gospodarki na stoją temu na przeszkodzie, w przeciwnym razie otrzymuje grunt równoważny z uwzględnieniem interesów obu stron - art. 148 § 3 Prawa spółdzielczego. Statut Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w N. w § 13 ust. 1 określa zasady dokonania wypowiedzenia wkładu, mianowicie przewidywał roczny termin wypowiedzenia. Powódki zachowały zasady wypowiedzenia wkładu określone i w prawie spółdzielczym i w statucie pozwanej Spółdzielni, co zaktualizowało obowiązek zwrotu w pierwszej kolejności gruntu wkładowego, a jeśli z punktu widzenia zasad prawidłowej gospodarki byłoby to niewskazane to wydanie gruntu równoważnego. Oddanie gruntu do Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej celem użytkowania tego gruntu przez spółdzielnię nie pozbawia członka - wkładcy prawa własności gruntu wkładowego. Wobec powyższego Sąd uznał, że odmowa zwrotu gruntu wkładowego, czy wydania gruntu równoważnego, zwlekanie ze zwrotem, zwlekanie z wydaniem po upływie okresu wypowiedzenia dokonanego zgodnie z uregulowaniami prawa spółdzielczego i statutu Spółdzielni, niewątpliwie jest działaniem bezprawnym. Wprawdzie obecnie pozwana nie dysponuje gruntem wkładowym poprzednika prawnego powódek, ale nim dysponowała, o czym świadczy uchwała podjęta 1984r. potwierdzająca członkostwo J. Z. w pozwanej Spółdzielni oraz użytkowania wniesionego przez niego wkładu gruntowego, po wydaniu przez Wojewodę (...) w dniu 31 stycznia 1980r. decyzji zatwierdzającej projekt wymiany gruntów m.in. gruntów wkładowych poprzednika prawnego powódek. Zdaniem Sądu trudno logicznie uzasadnić prezentowane przez pozwaną stanowisko, że nigdy nie dysponowała wkładem gruntowym J. Z., skoro podjęła wyżej cytowaną uchwałę, która zaprzecza stanowisku pozwanej i skoro faktycznie przez lata wypłacała poprzednikowi prawnemu powódek rentę gruntową.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że pozwana przekazała na podstawie zatwierdzonego projektu zmian grunty wkładowe (...) W. w wyniku wymiany gruntów i skoro nie przeniosła na powódki gruntu równoważnego od 2009r. czyli od 10 lat (tj. od odmowy przekazania wkładu po zakończenia okresu wypowiedzenia) ponosi odpowiedzialność za powstałą po stronie powódek szkodę z tego tytułu. Szkada z powodu nie wydania gruntu wkładowego (nie przekazania gruntu równoważnego) sprowadza się do tego, że przez ten okres 10 letni powódki nie mogły dysponować swoją własnością. Dysponowanie przedmiotem własności jest szerokim pojęciem, może ono oznaczać brak możliwości rozporządzania tj. brak możliwości zbycia pod tytułem darmym, czy odpłatnie, brak możliwości wydzierżawienia i pozyskania tym samym środków pieniężnych od potencjalnego dzierżawcy. Powódki domagają się utraconych korzyści tylko za ściśle wybrany krótki okres od dnia 24 maja 201r. do dnia 23 maja 2014r., które przybierają postać utraconego czynszu dzierżawnego za grunt równoważny gruntowi wkładowemu. Sąd uznał, że spełnione zostały zatem przesłanki z art. 415 k.c. zgodnie z którym to przepisem kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, ten obowiązany jest do jej naprawienia. Wspomniana regulacja prawna kreuje trzy podstawowe przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej - wina, szkoda, adekwatny związek przyczynowy między określonym działaniem (zaniechaniem) a powstałą szkodą. Sąd uznał, że wina rozumiana jako bezprawność działania - w świetle przytoczonych, ustalonych i udowodnionych okoliczności - jest niewątpliwa (naruszenie przepisów Prawa . spółdzielczego, statutu poprzez zaniechanie działań, jakie pozwana na ich podstawie po wypowiedzeniu wkładu powinna podjąć i które mogła podjąć). Szkada polega na pozbawieniu możliwości uzyskania dochodu w postaci czynszu dzierżawnego. Sąd uznał, że związek przyczynowy (adekwatny) pomiędzy zaniechaniem pozwanej a powstałą szkodą także nie jest niewątpliwy, gdyby nie zaniechania bezprawne pozwanej powódki

mogłyby taki dochód osiągnąć. Wysokość szkody - jej ustalenie wymagało wiadomości specjalnych - wobec powyższego Sąd powołał dowód z opinii biegłego z dziedziny nieruchomości. Opinię opracowała biegła A. H., która po analizie rynku za wskazany okres podała wysokość czynszu dzierżawnego jaki powódki mogłyby uzyskać za wydzierżawienie gruntów równoważnych gruntom wkładowym mianowicie w kwocie 34.918 zł. Opinia biegłej nie budzi wątpliwości Sądu, jest pełna, rzetelna, udziela odpowiedzi na zawartą w postanowieniu tezę dowodową, wykazuje wysoki poziom wiedzy i doświadczenia zawodowego. Mając powyższe na względzie Sąd zasądził na rzecz każdej z powódek kwoty po 17.459 zł (każda z powódek posiada udział po 1/2 części) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 listopada 2014r. do dnia 31 grudnia 2015r. i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty, oddalając żądanie zapłaty w pozostałym zakresie. O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. uznając zasadność ich żądania po upływie 14 dni od doręczenia pozwanej odpisu pozwu, kiedy to pozwana zapoznała się z roszczeniami powódki i w terminie 14 dni mogła je zrealizować, czego nie uczyniła, tym samym pozostaje w opóźnieniu. Ponieważ niniejszy wyrok jest wyrokiem częściowym to nie zawiera on rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna (...) w N. zaskarżając wyrok w części w zakresie rozstrzygnięć zawartych w pkt 1 i 2. Pozwana wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa o zapłatę w całości ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Nadto pozwana wniosła o zasądzenie od powódek na jej rzecz kosztów postępowania przed Sądem II Instancji w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Powódki M. B. (1) i M. P. w odpowiedzi na apelację wniosły o oddalenie apelacji pozwanej w całości i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódek zwrot kosztów postępowania odwoławczego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja pozwanej zasługiwała na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego wydanie wyroku częściowego w zakresie żądania zapłaty w realiach niniejszej sprawy nie znajdowało uzasadnienia. Sąd pierwszej instancji w pierwszej kolejności winien był rozpoznać powództwo o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli, a dopiero później roszczenie o zapłatę. W konsekwencji Sąd Apelacyjny podzielił zarzut pozwanej przytoczony w apelacji, że wydanie wyroku częściowego było przedwczesne.

Sąd Okręgowy ustaleń w sprawie w przeważającym zakresie - z wyłączeniem statutu pozwanej, informacji z Urzędu Miasta i Gminy M. oraz opinii biegłej A. H. - dokonał w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach IC 52/11 Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w P., a nie w oparciu o materiał zgromadzony w aktach niniejszej sprawy przy czym do wydania zaskarżonego wyroku akta sprawy obejmują 800 kart.

W świetle treści uzasadnienia Sądu pierwszej instancji nie jest możliwe odparcie zarzutu pozwanej, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał jej zarzutów dotyczących braku legitymacji czynnej powódek i braku legitymacji biernej pozwanej Spółdzielni.

Sąd Okręgowy stwierdził, że powódki swoje roszczenia wywodzą z umowy darowizny dokonanej w dniu 15 października 2004r. na ich rzecz przez B. Z.. Sąd ustalił, że na podstawie tej umowy darowizny powódki zostały wpisane do księgi wieczystej (...) jako właścicielki nieruchomości obejmującej działki nr (...) położone w miejscowości S. gmina O.. Jednocześnie Sąd ustalił, że obecnie działkom oznaczonym uprzednio numerami (...) odpowiadają działki oznaczone odpowiednio numerami (...). Jednakże pozwana jak chodzi o działkę nr (...) zarzuciła, że (...) Skarbu Państwa w dniu 8 maja 2000r. sprzedała ją A. B. i P. B., którzy z kolei w dniu 6 kwietnia 2009r. darowali ją M. B. (4). Na dzień 14 października 2020r. w księdze wieczystej nr (...) jako właściciel działki nr (...) położonej w S. o powierzchni 5,1900 ha wpisany jest M. B. (4). Jednocześnie w księdze wieczystej nr (...) na dzień 14 października 2020r. jako właścicielki działek o nr (...) o łącznej powierzchni 12 ha wpisane są powódki. Jeżeli - jak to ustalił Sąd Okręgowy - działkom oznaczonym uprzednio numerami (...) odpowiadają działki oznaczone odpowiednio numerami (...) oznaczałoby to, że w odniesieniu do działki nr (...) w dwóch księgach wieczystych wpisani są różni jej właściciele tj. powódki i M. B. (4). W świetle powyższego rodzi się pytanie czy powódkom w dniu 15 października 2004r. B. Z. skutecznie podarowała działkę nr (...) w sytuacji, gdy działka ta ponad cztery lata wcześniej, gdyż w dniu 8 maja 2000r., została sprzedana A. B. i P. B. przez (...) Skarbu Państwa, a więc podmiot nie będący pozwaną w niniejszej sprawie. Powódki w rozpoznawanej sprawie dochodzą odszkodowania za okres od 24 maja 2011r. do 23 maja 2014r., a więc okres późniejszy po dniu 8 maja 2000r., kiedy to działka nr (...) została już sprzedana A. B. i P. B..

Z ustaleń dokonanych przez Sąd pierwszej instancji nie wynika w jaki sposób powstała działka nr (...). Sąd ustala, że w skład działki nr (...) wchodziła działka nr (...), jednakże nie jest wiadomym czy działka nr (...) jest działką nr (...), gdyż ustaleń w tym przedmiocie brak. Sąd Okręgowy ustalił, że działka oznaczona numerem (...) została odłączona do KW (...) (obecnie (...)). Podany nr księgi wieczystej tj. (...) dotyczy działki nr (...), a nie działki nr (...), a właścicielem wpisanym do tej księgi wieczystej jest M. B. (4).

Pozwana w apelacji nadto zarzuciła, że zarówno umowa darowizny z dnia 23 lipca 1984r. jak i umowa darowizny z dnia 15 października 2004r. miały miejsce po 1980r., a więc po dacie, którą Sąd Okręgowy przyjął jako datę zatwierdzenia wymiany gruntów pomiędzy pozwaną i (...) Gospodarstwem (...) w W., gdyż w dniu 31 stycznia 1980r. wymiana ta miała zostać zatwierdzona decyzją Urzędu Wojewódzkiego z dnia 31 stycznia 1980r. Pozwana w konsekwencji zarzuciła, że gdyby ta wymiana rzeczywiście doszła do skutku to zarówno darowizna z dnia 23 lipca 1984r. jak i z 15 października 2004r. nie dotyczyłyby gruntów w S. i należałoby je uznać za bezskuteczne.

Sąd Okręgowy nie odniósł się nadto do zarzutów pozwanej, że właścicielem części gruntów jest Skarb Państwa, a co za tym idzie, że pozwana nie posiada legitymacji biernej. Sąd pierwszej instancji winien rozważyć czy w sprawie nie zachodzi celowość dopuszczenia dowodu z opinii biegłego sądowego celem ustalenia jak kształtowała się sytuacja prawna działek o nr (...) począwszy od 1 sierpnia 1984r.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w świetle treści zaskarżonego wyroku niezrozumiale jest uznanie Sądu pierwszej instancji, że „związek przyczynowy (adekwatny) pomiędzy zaniechaniami pozwanej a powstałą szkodą także nie jest niewątpliwy” (str. 9 uzasadnienia - k. 812 akt), gdyż uwzględniając powództwo o zapłatę w części Sąd Okręgowy powinien był uznać, że związek przyczynowy w niniejszej sprawie zachodzi, a więc jest niewątpliwy.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy zważywszy, że w uzasadnieniu do zaskarżonego wyroku wskazał, iż roszczenie o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli wymaga kontynuowania

postępowania dowodowego, a nadto wydanie wyroku częściowego w niniejszej sprawie było przedwczesne i nieuzasadnione. Biorąc powyższe pod rozwagę na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. zaskarżony wyrok w zaskarżonym zakresie uchylono do ponownego rozpoznania pozostawiając Sądowi pierwszej instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego stosownie do art. 108 § 2 k.p.c.

Mariola Głowacka Ryszard Marchwicki Małgorzata M.-T.